

Handreiking workshop over financiële opvoeding en financieel gedrag voor studenten en jongeren.

Afke Theunissen, docent-onderzoeker Inholland

Raphael Dollart, docent-onderzoeker Hogeschool Rotterdam

Tom Boxman, Sociaal Makelaar Buurtwerk Rotterdam

Toelichting op de handreiking

Deze handreiking is gemaakt om de dialoog over de relatie tussen de mate van financiële opvoeding en financieel gedrag op latere leeftijd aan te gaan met jongeren. De handreiking kan gebruikt worden om een workshop te verzorgen over het onderwerp: financiële opvoeding en financieel gedrag. De handreiking kan door een brede groep professionals gebruikt worden die beroepshalve met jongeren werken. Denk hierbij aan sociaal werkers, sociaal juridisch werkers en leerkrachten

De workshop is opgezet voor de doelgroep studenten en jongeren. Het doel van de workshop is om met elkaar in gesprek te gaan over dit onderwerp, hiermee het praten over financiën uit de taboesfeer te halen en bewustzijn rond dit thema te vergroten.

De workshop bestaat uit een aantal onderdelen:

1. Een korte introductie en het presenteren van een factsheet.
2. Het stellen van vragen en het in dialoog gaan over de onderwerpen: geldzaken organiseren, omgaan met imago en verleidingen.
3. Het invullen en bespreken van begrotingen.
4. Het in discussie gaan met elkaar aan de hand van stellingen

Voor de input van deze handreiking is onder meer gebruik gemaakt van:

Theunissen, Dorrenboom, Abbas, Palabiyik, Westerhuis (2020), *Heb je money voor Dior?*.

<https://www.inholland.nl/onderzoek/publicaties/heb-je-money-voor-dior>

Website van het NIBUD: <https://www.nibud.nl/consumenten/studentenbegroting/>

Website Bereken Uw Recht: <https://www.berekenuwrechtplus.nl/>

Afbeeldingen zijn afkomstig van www.unsplash.com

Handreiking

Financiële opvoeding en financieel gedrag

- **Introductie relatie armoede en financieel gedrag**
- **Vragen over organiseren van geldzaken**
- **Vragen over omgaan met imago & verleidingen**
- **Opdracht: bespreken van begrotingen**
- **Opdracht: bespreken van stellingen**

Relatie armoede en financieel gedrag

Vraag: Wat is volgens jullie de relatie tussen armoede & financieel gedrag?

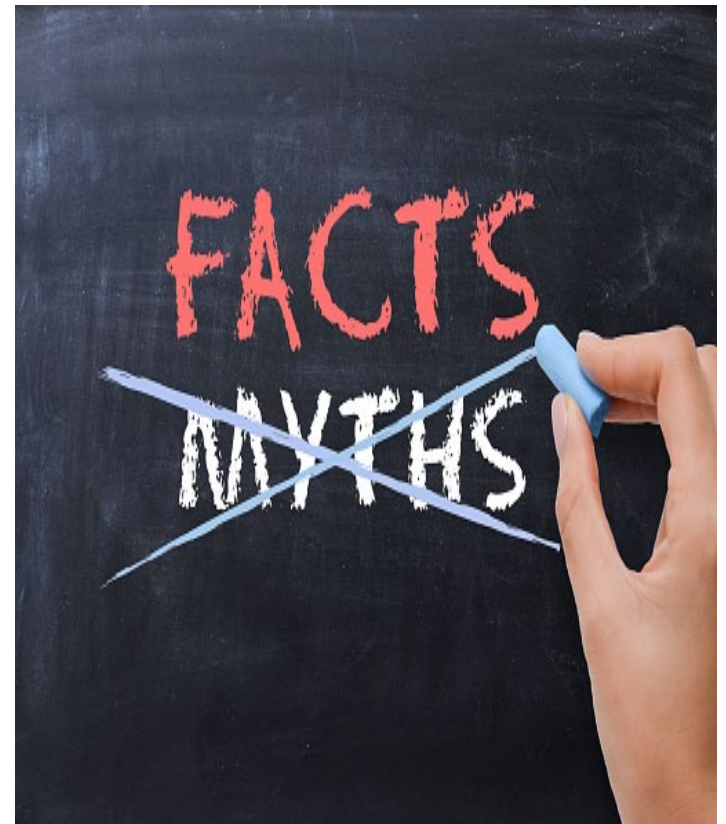
Toelichting:

Eén van de kenmerken van armoede is het hebben van weinig geld (naast o.a. sociaal isolement, heterogeniteit, overheidsafhankelijkheid). Een burger in armoede moet vaak langere tijd rondkomen van weinig geld en loopt daarmee ook een verhoogd risico om financiële problemen te krijgen. Kortom; iemand in armoede met een zeer laag inkomen moet heel goed met geld kunnen omgaan om geen financiële problemen te krijgen. Daarnaast kunnen juist financiële problemen leiden tot een situatie van armoede. Ook met een hoger inkomen kun je financiële problemen krijgen als gevolg van onverstandige financiële keuzes die je maakt die er uiteindelijk toe leiden dat je als gevolg van aflossingen aan schulden maar heel weinig geld overhoudt om van te leven. Het financiële gedrag van mensen is daarmee een van de essentiële elementen als wordt gesproken over armoede.

Factsheet

4

- 45% van de huishoudens heeft moeite met rondkomen
- 40% van de huishoudens loopt achter met betalingen
- 20% van de huishoudens heeft ernstige betalingsproblemen
- 37% van de mbo-studenten heeft financiële problemen

Relatie financiële opvoeding en financieel gedrag

Financiële opvoeding is een belangrijk startpunt → ouders/verzorgers zijn belangrijkste leerbron.

Gezond financieel gedrag uitgewerkt in onder meer de volgende elementen:

- Geldzaken organiseren
- Het belang van imago
- Omgaan met verleidingen

5

Vragen over geldzaken organiseren

6

Onder het organiseren van geldzaken vallen drie acties. Dit zijn:

- Betalingen veilig en adequaat uitvoeren.
- De administratie op orde brengen en houden.
- Inkomsten en uitgaven in kaart brengen en monitoren.

Welke beschrijving past het beste bij jouw situatie?

- A. Ik heb niets geleerd over het organiseren van geldzaken.
- B. Er is mij verteld **dat** ik deze acties uit moet voeren.
- C. Er is mij verteld **hoe** ik deze acties uit kan voeren.
- D. Mijn ouders hebben samen met mij de eerste stap gezet mijn geldzaken te organiseren.

Vragen over geldzaken organiseren

7

Welk (digitale) post is volgens jou het belangrijkste in het kader van geldzaken organiseren?

- A. De reclamefolders!
- B. Post is heel ouderwets, ik kijk er nooit naar.
- C. Alle post met een gekleurde envelop.
- D. Betalingsherinneringen en aanmaningen.

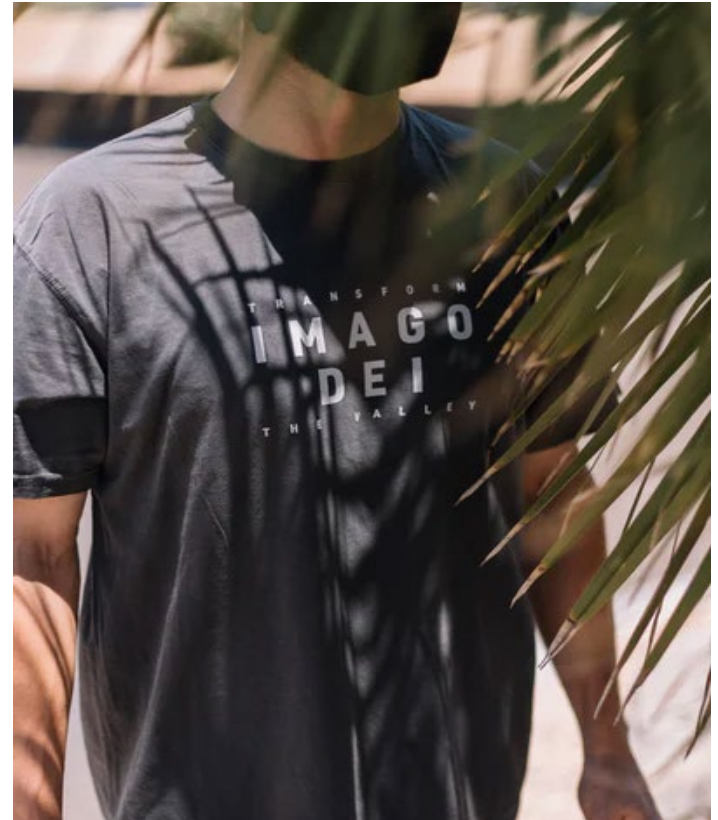

Vragen over imago

8

Welke stelling over geld uitgeven voor imago is het meest voor jou van toepassing?

- A. Dat is nooit belangrijk voor mij geweest en zal het ook nooit worden.
- B. In mijn tienerjaren was dat wel belangrijk voor mij.
- C. Later als ik rijk ben, ga ik mij wel eens zorgen maken om imago.
- D. Een goed imago is gewoon geld waard!

Vragen over imago

9

Wanneer je geld hebt uitgegeven voor dure merkkleding, wat zeg je dan tegen je ouders/verzorgers?

- A. Ik zeg het gelijk, ze zullen trots op mij zijn!
- B. Ik laat het ze zien en vertel dat het een super goedkope aanbieding was.
- C. Ik verstop de merkkleding; dan krijg ik ook geen lastige vragen.
- D. Geen ervaring met het kopen van merkkleding.

Vragen over verleidingen

10

Waar kan jij jezelf het moeilijkst in beheersen als het gaat om geld uitgeven?

- A. Wanneer het gaat om uiterlijke verzorging (kleding, schoenen, tassen, make-up).
- B. Wanneer het gaat om innerlijk verzorging (snacks, snoep, drinken).
- C. Wanneer het gaat om de nieuwste gadgets (smartphones, games).
- D. Wanneer ik de optie heb om achteraf te betalen.

Vragen over verleidingen

11

Welke zin is op jou het meest van toepassing?

- A. Mijn ouders/verzorgers behoeden mij voor impulsieve aankopen.
- B. Mijn ouders/verzorgers proberen mij wel te behoeden maar het lukt ze niet altijd.
- C. Ik zou eigenlijk mijn ouders/verzorgers moeten behoeden voor impulsieve aankopen.
- D. Ik ben van nature voorzichtig met geld; daar heb ik mijn ouders/verzorgers niet voor nodig gehad.

A group of business professionals in a meeting. A woman in a grey blazer is pointing at a tablet held by another person. A man in a dark suit and tie is also present. There are coffee cups on the table. The scene is brightly lit, likely from a window.

Opdracht: bespreken van
begrotingen

Via onderstaande link kom je bij een format van een begroting van het NIBUD die door de deelnemers aan de workshop ingevuld kan worden. Deze begrotingen vormen de input om met elkaar in gesprek te gaan over de begroting. Het kan dan gaan om vragen als:

<https://www.nibud.nl/consumenten/studentenbegroting/>

- Kom je uit met je maandelijkse budget (verhouding inkomsten- uitgaven)?
- Zijn alle inkomsten bekend en waar bestaan deze uit?
- Zijn alle uitgaven bekend en waar bestaan deze uit?
- Hoe beoordeelt iemand zijn inkomsten/uitgaves?
- Hoeveel geef je uit aan specifieke uitgaves?
- Welke inkomensafhankelijke regelingen of kwijtscheldingsmogelijkheden zijn er?
- Welke besparingsmogelijkheden zijn er?

Bij het onderzoeken van de besparingsmogelijkheden kan er gebruik worden gemaakt van de tool Bereken Uw Recht. Dit is een digitale tool om per gemeente na te gaan waar je recht op hebt. Dit varieert van toeslagen, kwijtscheldingen, jeugdtegoed tot Aow.

<https://www.berekenuwrechtplus.nl/>

Stellingen

- De eerste stelling heeft betrekking op het coalitie akkoord en studenten en financiën:

"De compensatie van studenten die onder het leenstelsel vielen is onvoldoende"

*achtergrondinformatie: [Studentenbonden ontevreden met coalitieakkoord: te weinig compensatie voor leenstelsel | Het Parool](#)

- De tweede stelling heeft betrekking op de hoogte van het minimumloon.

"De stapsgewijze stijging van 7,5 procent van het minimumloon is voldoende."

- De derde stelling heeft betrekking op een financieel rijbewijs.

"Om jongeren te behoeden voor financiële problemen moet een financieel rijbewijs verplicht worden gesteld."

A wooden signpost with four directional signs. The signs are arranged vertically on a single wooden post. The top sign is a dark grey arrow pointing left with the word 'HELP' in white. The second sign is a light brown arrow pointing right with the word 'SUPPORT' in dark grey. The third sign is a dark grey arrow pointing left with the word 'ADVICE' in white. The bottom sign is a light brown arrow pointing right with the word 'GUIDANCE' in dark grey. The background is a bright blue sky with white clouds.

HELP

SUPPORT

ADVICE

GUIDANCE

Hulp nodig?

Als jongeren of studenten hulp nodig hebben omdat ze vragen hebben over financiën of schulden hebben dan is het belangrijk om uit te zoeken welke ondersteuning de gemeente, waar de jongeren woonachtig is, aanbiedt.

In Rotterdam kan een jongere tot 26 jaar met vragen over financiën en/of schulden zich melden bij het Jongerenloket. Zie <https://www.rotterdam.nl/werken-leren/jongerenloket/>

Een jongere boven de 26 jaar kan een beroep doen op de Vraagwijzers in de wijk (<https://www.rotterdam.nl/wonen-leven/vraagwijzer/>).

De vraagwijzer verwijst vaak door naar een welzijnsorganisatie die een schulddienstverlening punt hebben. Hier kunnen jongeren met veel verschillende vragen terecht zoals over: kwijtscheldingsmogelijkheden, vragen over belastingen, het treffen van een betalingsregelingen of een doorverwijzing naar andere hulpverlenende organisatie.

Rotterdamse en Haagse studenten kunnen daarnaast met dit soort vragen ook gebruikmaken van de Rechtswinkel van hogeschool Inholland. Voor meer informatie: <https://www.inholland.nl/nieuws/rechtswinkel010-gratis-juridische-hulp-voor-rotterdamers/>

Daarnaast is voor Rotterdamse studenten en jongeren meer informatie te vinden op: www.rondkomeninrotterdam.nl
Deze website legt op een simpele manier uit hoe schulddienstverlening eruit ziet en welke mogelijkheden ter ondersteuning er zijn.

Een bewerkbare exemplaar ontvangen waar je zelf wijzigingen in kunt maken? Stuur een mail naar: info@werkplaats sociaal domein zh.nl